

Інклюзивна освіта -
рівний доступ до
якісної освіти

Інклюзивна освіта. Історичний експурс

- ▶ Від агресії до усвідомлення необхідності допомоги (XI-VIII ст. до н.е. - XII ст.).
- ▶ Від відчуження до усвідомлення необхідності навчання (XII ст. - поч. XX ст.).
- ▶ Від навчання окремих груп дітей з ООП до диференційованої системи спеціальної освіти (поч. XX ст. - середина 1960 р.).
- ▶ Від ізоляції до інтеграції (середина 1960 -х р. - середина 1980 -х р.).
- ▶ Середина 1980 -х р. - наш час модель включення
-
інклюзія.

Правова основа розвитку інклюзивного навчання

- Конституція України
- Закони України “Про дошкільну освіту”, “Про освіту”, “Про реабілітацію інвалідів в Україні”
- Конвенція ООН про права дитини
- Конвенція ООН про права інвалідів
- Постанова КМУ від 15.08.2011 № 872
“Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у ЗНЗ”

Понятійно-термінологічні поняття визначення інклюзії

Діти з особливими освітніми потребами - поняття, яке широко охоплює всіх учнів, чиї освітні потреби виходять за межі загальноприйнятої норми. Воно стосується дітей з особливостями психофізичного розвитку, обдарованих дітей та дітей із соціально - вразливих груп (наприклад, вихованців дитячих будинків).

Понятійно-термінологічні поняття визначення інклюзії

Інклюзія (від Inclusion - включення) - процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті.

Інклюзивна освіта - це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу.

Понятійно-термінологічні поняття визначення інклюзії

Інтеграція - зусилля, спрямовані на введення дітей з особливими освітніми потребами в загальний освітній простір.

Характерні риси та переваги ІНКЛЮЗИВНИХ ШКІЛ

Інклюзивні підходи сприяють реалізації прав людей

- ▶ *Всі діти мають право навчатися разом.*
- ▶ *Діти не повинні зазнавати будь-яких видів дискримінації через свої розлади.*
- ▶ *Багато дорослих, які пройшли через спеціальні заклади, вимагають припинити сегрегацію у цій сфері.*

Концептуальні аспекти інклюзивної освіти

Інклюзивна школа - заклад освіти, який забезпечує інклюзивну освіту як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання, використовує існуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат у шкільному середовищі.

Переваги інклюзивної освіти для дітей

- ▶ завдяки цілеспрямованому спілкуванню з однолітками поліпшується когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей;
- ▶ інклюзивні підходи допомагають долати страхи й упередження, сприяють дружбі, взаємоповазі та взаєморозумінню серед людей;
- ▶ у дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими однолітками й участі у громадському житті;
- ▶ ровесники відіграють роль моделей для дітей з особливими освітніми потребами.

Переваги інклюзивної освіти для дітей

- ▶ Діти вчаться природно сприймати та толерантно ставитися до людських відмінностей.
- ▶ Діти з типовим рівнем розвитку демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до розвитку та цілеспрямованого використання нових знань і вмінь.
- ▶ Природне сприйняття і толерантне ставлення до людських відмінностей, розвиток чуйності, готовність до взаємодопомоги.

Переваги інклюзивної освіти для батьків

- ▶ Родини дітей з особливими освітніми потребами можуть отримувати підтримку з боку інших батьків.
- ▶ Розуміння, у чому розвиток їхніх дітей є типовим и у чому атиповим.
- ▶ Активна участь у процесі навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами.
- ▶ Батьки стають частиною шкільної спільноти.

Переваги інклюзивної освіти для вчителів

- ▶ Більш глибоке розуміння індивідуальних відмінностей й особливостей дітей.
- ▶ Ефективна співпраця з батьками та іншими фахівцями (спеціалістами з лікувальної фізкультури, дієтологами, логопедами, соціальними працівниками та ін.).
- ▶ Вчителі оволодівають різноманітними педагогічними методиками.

Складові інклюзивного підходу

- ▶ Командний підхід
- ▶ Ефективне залучення членів родини
- ▶ Розробка “Індивідуального навчального плану”
- ▶ Адаптація та модифікація
- ▶ Створення позитивної атмосфери
- ▶ Підготовка педагогів

СКЛАДОВІ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ

КОМАНДНИЙ ПІДХІД - це співпраця педагогів, фахівців та батьків, спрямована на реалізацію потенційних можливостей дитини з метою підготовки до незалежного життя в суспільстві.

- ▶ **Фахівці** - можуть надавати неоціненну допомогу у навчальному супроводі дітей з особливими освітніми потребами, задовольняти їхні індивідуальні потреби, а також надавати педагогам і батькам необхідну інформацію та рекомендації.
- ▶ **Склад команди** має залежати від особливостей психофізичного розвитку дитини, однак, обов'язково включати батьків учня.
- ▶ **Мережа підтримки.** Всі працівники та адміністрація школи, всі, хто працює з дитиною з особливими освітніми потребами, мають допомагати один одному, обмінюватися знаннями, намагатися максимально використовувати місцеві ресурси.

Адаптація та модифікація

АДАПТАЦІЯ – змінює характер подачі матеріалу, не змінюючи зміст або концептуальну складність навчальної задачі.

МОДИФІКАЦІЯ – змінює характер подачі матеріалу шляхом зміни змісту або концептуальної складності навчальної задачі.

Адаптації:

- ▶ середовища
- ▶ характеру навчання - методи
- ▶ вказівок
- ▶ матеріалу
- ▶ поведінки учня/учнів/педагога
- ▶ організаційних навичок
- ▶ сенсорних потреб - приладь

Модифікації:

- ▶ скорочення змісту
- ▶ зменшення вимог до участі в роботі...

СКЛАДОВІ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ

Ефективне залучення членів родини ґрунтується на:

- ▶ Визнання того, що батьки є першими і головними вчителями дитини, сім'я є елементом стабільності в житті дитини, в той час як вихователі та вчителі весь час змінюються.
- ▶ Врахуванні індивідуальності, культури, інтересів, пріоритетів й потреб сімей.
- ▶ Регулярному обміні з батьками повною та неупередженою інформацією стосовно їхніх дітей.
- ▶ Урахуванні потреб дітей під час розробки навчальних та інших програм.
- ▶ Турботі про те, щоб послуги, які надаються сім'ям, були комплексними, скоординованими, гнучкими, доступними і відповідали потребам кожної родини.

СКЛАДОВІ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ

Створення позитивної атмосфери в шкільному середовищі

- ▶ Визнання та підтримка унікальності кожного (і педагога, і учнів)
- ▶ Батьки залучаються до навчально-виховного процесу.
- ▶ Можливості для соціальної взаємодії. Вчителі мають цілеспрямовано сприяти спілкуванню та взаємодії між учнями.
- ▶ Постійна соціальна взаємодія в різноманітних умовах, за різних обставин, в різних ситуаціях зближує учнів, виробляє емпатію, прихильність один до одного, усвідомлення індивідуальності кожного, відчуття захищеності.

Індивідуальний навчальний план

- ▶ Індивідуальний навчальний план – це письмовий документ, який містить інформацію про дитину та послуги, які вона отримуватиме в закладі.
- ▶ Члени родини беруть активну участь у розробці ІНП.
- ▶ Індивідуальний навчальний план є орієнтиром для педагогів, батьків і фахівців під час роботи з дитиною.
- ▶ Розробляється командою за погодженням батьків
- ▶ Після розробки індивідуального навчального плану члени команди відповідають за його реалізацію.

Поради вчителям ЗОШ для успішної роботи з дітьми, які мають особливі потребами

- ▶ Ознайомитися з анамнезом, мати уяву про основні види порушень.
- ▶ Вивчити стан уваги, стомлюваності, темп.
- ▶ Ураховувати стан слуху, зору, особливості моторики та загально фізичного розвитку учня.
- ▶ Стежити за чистотою окулярів, придатністю слухового апарату.
- ▶ Навчитися спостерігати за дітьми та оцінювати їх розвиток під час занять.
- ▶ Закінчувати заняття, коли діти втомилися чи відволікаються.
- ▶ Створювати оптимальні умови для спілкування.
- ▶ Формувати у дітей досвід стосунків у соціумі.
- ▶ Навчитися адаптувати навчальні плани, методики, матеріали та середовище.

Чинники, які заважають батькам відчутти себе частиною команди

- ▶ фахівці не враховують точку зору і пріоритети батьків;
- ▶ фахівці бачать лише розлади дитини і не розглядають її цілісно;
- ▶ батьки не залучаються до планування навчального процесу;
- ▶ зусилля батьків не підтримуються або їхні думки і переконання не знаходять відгуку;
- ▶ у батьків може викликати острах і непевність перебування серед групи фахівців

Чому батьки хочуть, щоб їхні діти з ООП перебували в інклюзивному середовищі

- ▶ батьки хочуть, щоб у їхніх дітей були такі самі можливості, як у їх однолітків;
- ▶ батьки хочуть, щоб діти з ООП відвідували ті школи, що й їхні здорові брати і сестри;
- ▶ батьки хочуть, щоб перебування у навчальному закладі було підготовкою до самостійного життя.

Чого прагнуть люди з особливими потребами?

Ми бажаємо, щоб нас:

- не жаліли, а розуміли;
- не тільки співчували, але сприймали такими, які ми є;
- не виокремлювали, а бачили й рахувались із нашими потребами.